

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Gospodarki
i Rozwoju**

■ **PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW
INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI
GOSPODARKI
(NR 7)
z dnia 24 lipca 2024 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Gospodarki i Rozwoju

– podkomisji stałej do spraw innowacyjności i konkurencyjności gospodarki (nr 7)

24 lipca 2024 r.

Podkomisja stała do spraw innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, obradująca pod przewodnictwem posła **Weroniki Smarduch (KO)**, przewodniczącej podkomisji, rozpatrzyła:

- informację o rządowych instrumentach wsparcia na rzecz wzrostu poziomu innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki;
- projekt planu pracy podkomisji na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r.

W posiedzeniu udział wzięli: **Marcin Łata** dyrektor Departamentu Innowacji i Polityki Przemysłowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii, **Agneta Bukowska** zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, **Marta Leśniak** zastępca dyrektora Departamentu Programów Regionalnych MFiPR i **Patrycja Zeszutek** zastępca dyrektora Departamentu Programów Wsparcia Innowacji i Rozwoju MFiPR, **Izabela Banaś** zastępca dyrektora Departamentu Analiz i Strategii Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, **Jarosław Gowin** radca rzeczownika małych i średnich przedsiębiorców, **Grzegorz Dębowski** członek zarządu Związku Firm Biotechnologicznych BioForum oraz **Tomasz Walczak** członek zarządu stowarzyszenia Przyjazna Gospodarka.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Katarzyna Gadecka** i **Ziemowit Uździcki** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Dzień dobry.

Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw innowacyjności i konkurencyjności. Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Witam państwa posłów oraz zgromadzonych gości – pana Marcina Łatę, dyrektora Departamentu Innowacji w Ministerstwie Rozwoju i Technologii. Witam panią Patrycję Zeszutek, zastępcę dyrektora Departamentu Programów Wsparcia, Innowacji i Rozwoju, oraz panią Agnetę Bukowską, zastępcę dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej – dzień dobry. Witam również panią Izabelę Banaś, zastępcę dyrektora Departamentu Analiz i Strategii w Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz pana Jarosława Gowina, radcę rzeczownika małych i średnich przedsiębiorców. Witam wszystkich pozostałych gości.

Dzisiejszy porządek obrad brzmi: informacja o rządowych instrumentach wsparcia na rzecz wzrostu poziomu innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki – przedstawiają minister funduszy i polityki regionalnej oraz minister rozwoju i technologii oraz ich przedstawiciele – i punkt drugi, czyli rozpatrzenie projektu planu pracy podkomisji na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r. – przedstawia przewodnicząca.

Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie słyszę.

Stwierdzam, że podkomisja przyjęła porządek dzienny.

Przystępujemy zatem do realizacji punktu pierwszego.

Proszę o zabranie głosu pana dyrektora Marcina Łatę z Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Dyrektor Departamentu Innowacji i Polityki Przemysłowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii Marcin Łata:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca.

Może tytułem wstępu – Ministerstwo Rozwoju i Technologii zajmuje się bardziej ramami prawnymi, tworzeniem systemu innowacji. Same instrumenty wsparcia innowacji są realizowane czy wdrażane przez agencje rządowe, głównie Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Natomiast środki finansowe, którymi dysponują te agencje, pochodzą ze źródeł unijnych i zawiaduje nimi Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, więc o samych instrumentach wsparcia pewnie będą mówiły koleżanki reprezentujące MFiPR, bo to są różne programy. Natomiast chciałbym powiedzieć kilka słów o samym ekosystemie innowacji i o tym, co sprzyjającego tworzeniu innowacji robimy w ostatnim czasie.

Przede wszystkim – państwu nie trzeba tego tłumaczyć, bo zajmujecie się innowacjami, więc jest to doskonale znana sprawa – innowacje są tym czynnikiem, który sprzyja konkurencyjności gospodarki. W związku z tym, że inne czynniki, głównie stosunkowo niskie koszty pracy, zaczynają mieć coraz mniejsze znaczenie dla rozwoju gospodarczego, to właśnie w innowacjach powinniśmy poszukiwać recepty na dalszy wzrost i rozwój. W polityce innowacyjności nie ma łatwych rozwiązań, które w sposób szybki i bezpośredni przeniosą się na wyższy poziom innowacyjności. Najbardziej zaawansowane ekosystemy innowacyjności pokazują, że konieczne są działania nie tylko finansowe, nie tylko bodźce w postaci dotacji, grantów, ulg podatkowych, ale także działania sprzyjające współpracy, sprzyjające transferowi technologii, przede wszystkim z nauki do gospodarki, interwencja w obszarze edukacji, nauki. Oczekiwany efekt mogą przynieść dopiero takie kompleksowe działania i na pewno nie są to działania, które są szybkie. Na efekty trzeba, niestety, długo, cierpliwie czekać.

Może skupię się na kilku takich tematach, które aktualnie podejmuje Ministerstwo Rozwoju i Technologii, sprzyjających czy wprost przenoszących się na działania proinnowacyjne. Z tematów, które na pewno dosyć mocno nas ostatnio angażują, wymienić można tematykę krajowych inteligentnych specjalizacji. Specjalizacje istnieją już od dłuższego czasu i są podstawą wydatkowania środków unijnych, którymi Polska dysponuje na innowacje. Natomiast w ostatnim czasie mocno zastanawiamy się nad spriorytetyzowaniem tych specjalizacji. W tej chwili specjalizacji jest 13, natomiast chcielibyśmy wybrać takie obszary technologiczne, na których faktycznie powinniśmy skupić interwencje, żeby efekt wydatkowania środków publicznych był lepszy. Chcielibyśmy w odniesieniu do tych specjalizacji, które pozostaną – a które będą obszarami technologicznymi, na których chcemy się skupić – określić strategie rozwojowe, wizje rozwojowe i w dłuższym okresie skupić się właśnie na nich przez finansowanie. Są takie obszary, w których Polska ma całkiem dobry potencjał. Nie chciałbym wymieniać tych specjalizacji, jak one się będą nazywały, spośród tych, które zostaną wybrane z 13, bo to będzie przedmiotem konsultacji, rozmów z przemysłem, z nauką – na pewno temat będzie szeroko konsultowany. Natomiast warto wspomnieć na przykład o technologiach wodorowych, technologiach energetycznych neutralnych klimatycznie, sztucznej inteligencji, technologiach kwantowych, cyberbezpieczeństwie czy biotechnologiach. To są obszary, w których mamy całkiem niezły potencjał, i chcielibyśmy skupić się właśnie na ich rozwoju.

Drugi temat, o którym chciałbym pokrótce powiedzieć, to ośrodki innowacji. Uruchomiliśmy całkiem niedawno akredytację ośrodków innowacji. To są ośrodki, których celem jest pośrednictwo dla przedsiębiorców, ułatwienie przedsiębiorcom podejmowania działalności innowacyjnej. Nad systemem akredytacji pracowaliśmy dosyć długo, zmieniając często koncepcję na skutek różnych uwag zgłaszanych w trakcie konsultacji i pozyskiwanych doświadczeń. Ale zdecydowaliśmy się na uruchomienie tego procesu po pierwsze, żeby móc skorzystać z opcji dofinansowania rozwoju wybranych w procesie akredytacji ośrodków innowacji z programu „Fundusze europejskie dla nowoczesnej gospodarki”, bo dla tych podmiotów, które wykażą istotny potencjał do osiągania wysokiej jakości usług proinnowacyjnych chcielibyśmy zaproponować instrument wsparcia, rozwoju ich możliwości do świadczenia tego typu usług. Akredytacja dzieli się na indywidualną i konsorcjalną. W indywidualnej skupiamy się na funkcjach, które realizują ośrodki innowacji, czyli jakie mają kompetencje w świadczeniu określonych usług proinnowacyjnych. Natomiast w akredytacji konsorcjalnej chcemy się skupić na specjalizacji ośrodków, czyli celem jest specjalizacja w określonych obszarach technologicznych czy specjalizacjach tematycznych

ośrodków. Zidentyfikowaliśmy jako stosunkowo słabą stronę polskiego ekosystemu innowacji to, że tego typu instytucje pośredniczące, ośrodki, które mają wspomagać przedsiębiorców we wprowadzeniu innowacji, się nie specjalizują. Nie mamy jeszcze takiego wysokiego potencjału, więc przez tego typu instrumenty chcielibyśmy to poprawić.

Trzeci istotny temat to wsparcie start-upów. Całkiem niedawno zleciliśmy analizę rynku start-upów w Polsce, z której powstaje całkiem optymistyczny obraz tego rynku, to znaczy jest ewidentnie dosyć wysoki potencjał. W tej ekspertyzie wskazano, że funkcjonuje w Polsce około 3300 start-upów, z których sporo działa w branżach mocno technologicznych – takich głęboko technologicznych, jak sztuczna inteligencja, biotechnologie. Wspólnie z organizacjami reprezentującymi start-upy będziemy chcieli określić politykę rozwoju start-upów. W oparciu o tę diagnozę sytuacji, w oparciu o wiele raportów, które powstają, dotyczących właśnie rozwoju start-upów w Polsce, chcielibyśmy przygotować taką politykę, w której wskażemy luki, na przykład w legislacji, w rozwiązaniach organizacyjnych dla start-upów, w finansowaniu, jeśli występuje, bo na pewno chcielibyśmy się skupić na finansowaniu przez venture capital – fundusze VC, które ewidentnie najlepiej finansują rozwój tych firm. To jest kolejny plan na najbliższe miesiące.

Chcielibyśmy również poświęcić trochę czasu na wsparcie sektora półprzewodników. Całkiem niedawno Komisja Europejska przyjęła na poziomie unijnym European Chips Act. To jest akt prawny, który reguluje rynek półprzewodników i m.in. w oparciu o przyjęte tam rozwiązania chcielibyśmy stworzyć centrum kompetencji dla rozwoju tego sektora i wspierać przedsiębiorstwa, które w tym obszarze działają. To jest chyba jeden z najważniejszych rynków dla rozwoju nowoczesnych technologii. W Polsce pewien potencjał do rozwoju tego sektora istnieje, więc na pewno warto mu się przyjrzeć.

Chciałbym też jeszcze wspomnieć o takim projekcie, który będziemy realizować z programu „Fundusze europejskie dla nowoczesnej gospodarki”. To jest projekt, który się nazywa Inno_LAB i polega głównie na testowaniu instrumentów wsparcia innowacji – będziemy realizować ten projekt wspólnie z PARP – ale też animowaniu ekosystemu innowacyjnego. To jest dosyć dobra okazja do tego, żeby w stosunkowo niewielkiej skali testować różne formy wspierania przedsiębiorstw czy animowania ekosystemu. Całkiem dobre rezultaty tego projektu mieliśmy w poprzedniej edycji, gdzie przetestowaliśmy sporo ciekawych instrumentów, ważnych dla innowacji, a niektóre z nich później zostały wdrożone w szerokiej skali. To jest też takie narzędzie, które pozwala nam na testowanie nowych rozwiązań. Z Ministerstwa Rozwoju i Technologii to – myślę – tyle.

Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Super. Dziękuję bardzo.

Proszę o zabranie głosu panią dyrektor Patrycję Zeszutek, dyrektor z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Zastępca dyrektora Departamentu Programów Wsparcia Innowacji i Rozwoju Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Patrycja Zeszutek:

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, może przedstawię informacje zarówno o uruchomionych instrumentach wspierania innowacji, ale też kilka słów wspomnę o programie, który się właśnie kończy, jest już rozliczany, czyli o programie „Inteligentny rozwój”. Był to program wdrażany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wspólnie z agencjami – z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, Ośrodkiem Przetwarzania Informacji oraz Fundacją na rzecz Nauki Polskiej – w latach 2014–2021. Alokacja tego programu, w sumie, po zwiększeniu tej alokacji w ramach instrumentu RIA, który został uruchomiony dodatkowo po pandemii, jako środek interwencji właśnie w celu zapobieżenia konsekwencjom pandemii dla przedsiębiorców. Alokacja tego programu wynosiła 10,6 mld euro. Podpisano w tym programie ponad 14 tys. umów na kwotę ponad 41,5 mld zł, z tego umów już zakończonych mamy ponad 13,7 tys. i oczywiście jeszcze projekty kończą się. W sumie złożonych w tym programie wniosków było ponad 46 tys.

Może jeszcze zanim przejdę do efektów, takich faktycznie istotnych z punktu widzenia innowacyjności gospodarki, wspomnę, że sektor badawczo-rozwojowy w tym programie skonsumentował 787 mln euro. Tu już będę mówiła w euro, ponieważ alokacja potem w różnych momentach przeliczała się w różnych kursach. Przedsiębiorcy dostali w tym programie prawie 7 mld euro. Z tego głównie mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa – to było ponad 12,8 tys. projektów przedsiębiorców z tego sektora – i duże przedsiębiorstwa – ponad 1 tys. umów na kwotę 1,7 mld euro, również w tym programie zostało wspartych.

Efekty realizacji POIR według danych na czerwiec, tutaj będę je przedstawiać w takiej wartości z umów, czyli zadeklarowanych przedsiębiorców, natomiast oczywiście te efekty dopiero przyjdą, ponieważ to są czasami kwestie, które są realizowane w okresie trwałości projektu, kiedy tak naprawdę zostaną zakończone prace badawczo-rozwojowe, i tak na przykład przychody ze sprzedaży wyników prac badawczo-rozwojowych przychodzą za kilka lat.

Liczba wprowadzonych innowacji według umów to 6,5 tys., już jest osiągnięta wartość 6,3 tys. Liczba wdrożonych wyników prac badawczych: 5,5 tys., już osiągnięte jest 2,6 tys. Przychód z wdrażanych wyników prac badawczo-rozwojowych jest zadeklarowany w umowach na kwotę 152 mld zł, co odnoszę do zainwestowanych w same projekty przedsiębiorców 7 mld euro, czyli około 30 mln zł. Czyli taka jest dźwignia tego zainwestowanego wsparcia w zadeklarowanych umowach. Liczba utworzonych miejsc pracy: zadeklarowane – 19,3 tys., już osiągnięte – 12,2 tys. Liczba dokonanych zgłoszeń patentowych: zadeklarowane – 6,1 tys., już osiągnięte – 5,4 tys. Liczba skomercjalizowanych wyników prac badawczo-rozwojowych prowadzonych przez jednostki naukowe – 443, osiągnięte na dziś – 70, ale komercjalizacja oczywiście będzie miała miejsce po zakończeniu prac badawczo-rozwojowych. Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury naukowo-badawczej, wskaźnik, który jeszcze jakoś może być interesujący – 4,5 mld zł, już osiągnięto – 3,8 mld zł.

Tak wygląda program, który kończymy – którego okres kwalifikowalności jest zakończony w grudniu 2023 r. Jeszcze około 196 projektów jest niefunkcjonujących, czyli takich, które mogą się zakończyć. Jednak od 1 stycznia 2024 r. ta niezakończona część jest już finansowana tylko przez przedsiębiorcę. Ten mechanizm pozwolił na to, że projekty nie zostały całkowicie... Ponieważ nie zostały zakończone i musiałyby zwracać dofinansowanie, ten mechanizm pozwala im do grudnia 2023 r. finansować koszty, a zakończyć projekt już z własnych środków. Przedsiębiorcy podjęli się takiego wyzwania, to są projekty na prawie 5,3 mld zł, które jeszcze będą się kończyć do połowy 2026 r.

Jeśli chodzi o nowy program „Fundusze europejskie dla nowoczesnej gospodarki”, to jest on obecnie w fazie – że tak powiem – pełnego rozkwitu, zarówno w zakresie uruchomionych konkursów, udzielonego wsparcia, pierwszych płatności do przedsiębiorców. Ten program, na lata 2021–2027 wspiera... Budżet tego programu to prawie 8 mld euro, obecnie to jest ok. 34,5 mld zł, ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Głównymi odbiorcami tego programu są oczywiście przedsiębiorcy, ale również organizacje badawczo-rozwojowe, także ośrodki, instytucje otoczenia biznesu, takie jak ośrodki innowacji, o których była mowa, pan dyrektor wspomniał, i klastry, w tym krajowe klastry kluczowe, i klastry o charakterze ponadregionalnym – są na poziomie krajowego programu wspierania klastrów o charakterze ponadregionalnym.

Program – jak już wspomniałam – to program krajowy, w którym dopuszczone są przedsiębiorstwa z wszystkich branż i sektorów. Jest możliwość organizowania konkursów tematycznych dla branż. Póki co wszystkie konkursy, które uruchomiono dla przedsiębiorców w zakresie wspierania działalności innowacyjnej, miały charakter ogólny. Zostały tylko uruchomione konkursy w temacie dostępności, czyli rozwiązań innowacyjnych dla wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Jeśli chodzi – tak jak już wspomniałam – o beneficjentów, instrumenty, które są dostępne w tym programie, mają za zadanie objąć wszystkie etapy realizacji innowacji w przedsiębiorstwach. Zarówno procesy badawczo-rozwojowe poprzez finansowanie projektów badawczo-rozwojowych – finansowana jest również infrastruktura badawczo-rozwojowa u przedsiębiorców – wreszcie wdrażanie wyników prac badawczo-rozwojowych, wdrażanie inwestycji. Czyli tak naprawdę również budowanie fabryk od podstaw poprzez wspieranie takich zagadnień, jak ucyfryzowanie, zazielenienie działalności przedsiębiorstwa – na przykład wymiana różnych technologii, udoskonalenie procesów,

które zachodzą w przedsiębiorstwach z punktu widzenia ochrony środowiska – jak również wspierane są kompetencje i internacjonalizacja, czyli wspieranie przedsiębiorców w zakresie upowszechniania, umiędzynarodowienia swoich produktów i usług.

Dostępne instrumenty to oczywiście przede wszystkim dotacje, w tym głównie w pierwszym priorytecie, gdzie dotacja wynosi prawie 55% alokacji, czyli 4,4 mld euro. Głównie dostępna jest tam dotacja, w tym dotacja zwrotna, w części wdrożenia innowacji. Ale również w pozostałej części programu dostępne są instrumenty kapitałowe. Jeśli przedsiębiorcy nie chcą dotacji, szukają inwestora, dokapitalizowania, takie instrumenty są dostępne. Jest dostępny instrument gwarancyjny, zarówno w wersji dla innowacji, jak w wersji eko, czyli wspierania technologii zwiększania efektywności energetycznej, i instrumenty mieszane, które też cieszą się powodzeniem, w których część jest udzielana przez sektor rynkowy kredytów na innowacje, a część publiczna spłaca dużą część tego kredytu w formie dotacji.

Jeśli chodzi o liczby, od początku realizacji programu – tak naprawdę negocjacje zakończyły się z końcem 2022 r., pierwsze nabory ruszyły na początku 2023 r. – uruchomiliśmy 57 naborów o łącznej alokacji 24 mld zł. Złożono łącznie 6896 wniosków na kwotę dofinansowania 63 mld zł, co stanowi 180% dostępnej alokacji. Do dofinansowania wybrano z tego 779 wniosków na kwotę 10 mld zł, co stanowi 29% dostępnej alokacji, i podpisano na dzień dzisiejszy 568 umów o dofinansowanie na kwotę 8,5 mld zł, co stanowi 25% dostępnej alokacji.

Może się rzucić w oczy duża liczba złożonych wniosków w stosunku do niezbyt wysokiej liczby rekomendowanych projektów. Postrzegamy to jako tzw. tragedię programu, który ruszył pierwszy. Bardzo wielu przedsiębiorców było głodnych tych nowych instrumentów, a my faktycznie uruchomiliśmy pierwsze konkursy w FENG na innowacje, na procesy badawczo-rozwojowe i jeszcze nie było w regionach programów, nie było konkursów w programie „Polska Wschodnia”, i faktycznie wielu przedsiębiorców – tak można powiedzieć – przestrzeliło. Jednak warunki wsparcia w tym programie to co najmniej innowacja na poziomie krajowym, ponieważ w głównym priorytecie wsparcia dla przedsiębiorców, tzw. ścieżce SMART, wspieramy w siedmiu modułach proces prorozwojowy, który przewiduje przeprowadzenie badań i wdrożenie innowacji produktowej lub biznesowej na poziomie krajowym – w którym większość przedsiębiorców nie sprostała tym kryteriom. Przeanalizowaliśmy już wyniki pierwszych konkursów, przeanalizowaliśmy kryteria, ten system ocen również podlegał zmianie, podlegały zmianie kryteria, żeby wszystkim umożliwione było zbalansowanie liczby wnioskodawców, którzy składają wnioski, licząc, że dostaną wsparcie, a jednocześnie zbalansowanie tej kwoty, która ostatecznie jest rekomendowana do wsparcia.

Ścieżka SMART – tak jak wspomniałam – jest głównym instrumentem. Przeznaczone jest 18,8 mld zł, tj. 55% alokacji programu, na wsparcie bezpośrednie przedsiębiorców. Przedsiębiorcy mogą dostać tu wsparcie na tzw. projekty modułowe. Jest to odpowiedź na to, co było wskazywane przez przedsiębiorców jako błąd w POIR – fragmentaryzacja wsparcia, czyli to, że wsparcie było rozproszone w różnych instytucjach. W jednej instytucji było wsparcie na projekty badawczo-rozwojowe, w innej – na infrastrukturę badawczo-rozwojową, jeszcze w trzeciej, w PARP, na wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych.

Rozwiązaliśmy to w taki sposób, że jednym instrumentem przedsiębiorca może złożyć swój projekt z tzw. menu siedmiu modułów, w tym dwa moduły są obowiązkowe, dla MSP to jest B+R lub wdrożenie innowacji, dla dużego przedsiębiorstwa – zawsze moduł B+R, do tego może dołożyć sobie moduły w zależności od potrzeb – infrastruktura B+R, cyfryzacja, zazielenienie przedsiębiorstw, internacjonalizacja i kompetencja. To są moduły fakultatywne – przedsiębiorca, jeśli ma potrzebę, aby w danym momencie w swoim rozwoju na przykład wdrożyć technologie prośrodowiskowe, to może w tym momencie sobie dołączyć do tego głównego projektu badawczo-rozwojowego takie rozwiązanie.

Dotychczas uruchomiono w tym instrumentem 12 konkursów, 322 wnioski zostały rekomendowane, na 3,2 mld zł – to jest 17% dostępnej alokacji, więc w tym instrumentem alokacja jest jeszcze dostępna i uruchomione są teraz kolejne nabory, trwają do października. Jest to nabór ogólny na ponad 2 mld zł, nabór w temacie dostępność na 222 mln zł. To są nabory w PARP, ponieważ ten instrument dla małych i średnich przedsiębiorstw

wdraża PARP i jednocześnie NCBiR – dla dużych przedsiębiorstw. W NCBiR nabór ogólny jest ogłoszony na kwotę 890 mln zł, nabór tematyczny dostępność – na 445 mln zł. Jednocześnie NCBiR planuje ogłosić konkurs dla konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami – tutaj zarówno dla konsorcjów dużych z małymi, jak i organizacjami badawczymi i NGOs. Taki konkurs rozpocznie się na początku przyszłego roku, 10 stycznia, na kwotę 1,3 mld zł.

Tak wygląda pierwszy priorytet tego programu, jeszcze są dwa. Jeżeli jest potrzeba, to oczywiście zaprezentuję też krótko informacje w tym zakresie. W drugim priorytecie, Środowisko sprzyjające innowacjom, są dostępne 32 instrumenty wsparcia. Wspieramy w tym priorytecie zarówno instytucje naukowe, rozwój centrów doskonałości, prace zespołów badawczych, ośrodki innowacji, których proces akredytacji trwa, klastry, klastry kluczowe i ponadregionalne. Dostępne jest wsparcie na zamówienia publiczne, a przede wszystkim – bardzo duży wachlarz instrumentów dla start-upów i też ok. 2 mld zł są przeznaczone na instrumenty kapitałowe poprzez fundusze venture capital. Alokacja drugiego priorytetu to 11,4 mld zł.

Dotychczas uruchomiliśmy 39 naborów w drugim priorytecie. Złożonych zostało 1193 wnioski na łączną kwotę 9,5 mld zł. Do dofinansowania wybrano 335 wniosków na kwotę 5,5 mld zł. Podpisano na dziś 237 umów na kwotę 4,9 mld zł, czyli 43% dostępnej alokacji w tym priorytecie. Aktualnie prowadzimy nabory w działaniu Granty na Eurogranty – to jest ścieżka dla MŚP, to jest wsparcie dla przedsiębiorców, którzy chcą również startować do programów zarządzanych centralnie przez Komisję Europejską, takich jak „Horyzont Europa” i „LIFE”. To wsparcie i dla organizacji badawczych, które zamierzają składać takie wnioski do programów zarządzanych centralnie. Dajemy im dofinansowanie na przygotowanie aplikacji do programów zarządzanych centralnie. W takim konkursie wnioski można składać do PARP do 17 kwietnia 2025 r. Uruchomione są też konkursy na promocję marki innowacyjnych MŚP. Nabór, zarówno dla przedsiębiorców, którzy chcieliby wziąć udział w wydarzeniach targowych i konferencyjnych związanych z Expo 2025 w Japonii, jak i nabór ogólny na dofinansowanie udziału w imprezach wskazanych przez ministra właściwego do spraw gospodarki w kalendarzu imprez targowych kluczowych dla rozwoju tychże branż. Tutaj PARP planuje ogłosić konkursy z budżetem 50 mln zł 24 września 2024 r.

I wreszcie, krótko, trzeci priorytet. Jest to priorytet Zazielenienie przedsiębiorstw – jest to taki dodatkowy bonus. W ogóle ta perspektywa, zgodnie z rozporządzeniami unijnymi i tym, jak mogliśmy zaplanować programy, oprócz wspierania innowacji procesów badawczo-rozwojowych miała położyć nacisk na wspieranie cyfryzacji i zazielenienia. Szczególnie, w związku z powyższym, 800 mln euro musiało zostać przeznaczone właśnie na zielone cele, na wspieranie celów Europejskiego Zielonego Ładu. W tym priorytecie zostały zaplanowane trzy instrumenty, w tym kredyt ekologiczny, zielony fundusz gwarancyjny i tzw. projekty wspólnego europejskiego zainteresowania IPCEI – projekty wodorowe. Alokacja na priorytet wynosi 3,4 mld zł. Dotychczas uruchomiono 4 nabory. Zostało złożonych 346 wniosków na kwotę 1,5 mld zł. Do dofinansowania wybrano 114 wniosków na kwotę 1,1 mld zł, co stanowi 34% alokacji w tym priorytecie. To chyba wszystko z mojej strony.

Jeśli są pytania, to proszę.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Dziękujemy bardzo przedstawicielom ministerstw.

Oczywiście otwieramy dyskusję. Już mam pierwsze pytanie, szczególnie co do wydatkowania środków unijnych. Skończyła się cała poprzednia perspektywa. Czy mają państwo analizy, po pierwsze, w jaki sposób i jakie efekty dała poprzednia perspektywa w zakresie „Inteligentnego rozwoju”? Po drugie – na jakim miejscu w Europie, w porównaniu z państwami Unii Europejskiej, w tym momencie znajduje się Polska? Bo dostrzegam to, że ten program „Fundusze europejskie dla nowoczesnej gospodarki” jest bardzo zbliżony do „Inteligentnego rozwoju”. Oczywiście jest tam parę aspektów, które są priorytetami Unii Europejskiej, więc znalazły się w tym zakresie, natomiast słuchając o tym nowym programie, chcielibyśmy też wiedzieć, jakie efekty dał „Inteligentny rozwój” dla rozwoju polskiej gospodarki. Czy mają państwo takie informacje, analizy? Wiemy, że część projektów jeszcze będzie realizowana do końca 2023 r., i ewentualnie

kiedy moglibyśmy się spodziewać takiego raportu? Bo myślę, że najbardziej istotne jest to, żebyśmy sprawdzali, jakie efekty daje to wsparcie, szczególnie środków publicznych czy środków unijnych – bo wiemy, że czasem niekoniecznie pokrywa się wydatkowanie środków z osiągniętymi celami.

Zastępca dyrektora departamentu MFIPR Patrycja Zeszutek:

Oddam zaraz głos przedstawicielowi PARP, który też będzie mówił o ewaluacji. Trwa ewaluacja efektów tego programu. Przedstawiłam je w liczbach, które – myślę – są i tak już imponujące, jeśli chodzi o to, co zaistniało w przedsiębiorstwach. Natomiast jeśli chodzi o European Innovation Scoreboard z 2024 r. – którą pewnie pani przewodnicząca ma na myśli, pytając o miejsce naszej gospodarki na tle innych gospodarek europejskich – to jesteśmy tam chyba na piątym miejscu od końca, nadal emerging innovator. Natomiast trzeba wziąć pod uwagę, że ten ranking jest na podstawie danych zebranych w 2020 r., więc jeszcze tak naprawdę nie uwzględnił efektów tego programu. Jeszcze – tak jak pani wspomniała – kończą się te projekty i one wchodzi w fazę trwałości. To znaczy w wielu przypadkach, że o ile projekty badawczo-rozwojowe, które były finansowane stricte w okresie kwalifikowalności ich kosztów, są już zakończone i wiele patentów, jeżeli powstały tam innowacje, będzie dopiero teraz... Na przykład jednym ze wskaźników European Innovation Scoreboard jest liczba zgłoszeń patentowych PCT, to one tam naprawdę dopiero się odbędą. W centrach badawczo-rozwojowych, które były tworzone przez przedsiębiorców... Powstało 388 centrów badawczo-rozwojowych u samych prywatnych przedsiębiorców, którzy te centra stworzyli na swoje potrzeby. Tak naprawdę one dopiero powstały, wybudowały się, a dopiero w okresie trwałości będą tam robione projekty badawcze, bo infrastruktura dopiero... Efekt tych procesów badawczych, tych patentów i wdrożeń, bo to jest przede wszystkim najważniejszy wskaźnik w tym rankingu – wdrożenia nowych, innowacyjnych produktów i usług – będzie widoczny dopiero za kilka lat, więc jesteśmy tu opóźnieni, ale i ten ranking bierze pod uwagę dane z 2020 r., więc może tak naprawdę uwzględniać dane jeszcze z poprzedniego programu „Innowacyjna gospodarka”.

Tak że nie wiem, czy odpowiedziałam na pytanie na tyle... Ewaluacja dopiero... Poznamy efekty, natomiast proszę też wziąć pod uwagę, że pomimo tej skali dofinansowania, program to nie jest jedyny element, który wspiera wskaźniki gospodarcze w zakresie innowacyjności. On ma spore przełożenie, przynajmniej w efektach u przedsiębiorców. Tak jak mówię, wskazałam na tę dźwignię zainwestowania właściwie 7 mld euro, czyli około 30 mld zł, wobec wygenerowanych przychodów z wdrażanych wyników prac badawczo-rozwojowych – 152 mld zł, które są zadeklarowane przez przedsiębiorców – zadeklarowali chociażby w centrach badawczo-rozwojowych, że oczekują takich wyników przychodów z wdrożeń w przyszłości. To jest przyszłość, więc te efekty są z opóźnieniem, i program nie jest jedynym instrumentem, który wspiera wskaźniki innowacyjności pomimo dużej skali wsparcia i dotacji.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

A Ministerstwo Rozwoju i Technologii monitoruje na bieżąco takie informacje? Bo widzę, że państwo zaprezentowali sporo ulepszeń na przyszłość, i widać, że wprowadzane są pewne modyfikacje. Czy to w tych strategicznych inteligentnych specjalizacjach? Jak to jest analizowane i w jaki sposób są przedstawiane efekty? Bo bardzo dziękuję pani dyrektor za przedstawione informacje, ale to są tylko liczby. To są tylko kwoty, które – chcąc nie chcąc – wzmocniły polską gospodarkę, natomiast warto też pokazać to na efektach, w którym miejscu jesteśmy. Porównać to troszkę z innymi krajami, zobaczyć, które branże się najlepiej rozwinęły, bo myślę, że to nam też pokaże wiele kierunków.

Natomiast jakby jeszcze mogło się do tego odnieść Ministerstwo Rozwoju i Technologii, to byłabym wdzięczna.

Dyrektor departamentu MRiT Marcin Łata:

Dziękuję.

Staramy się analizować. Właśnie wspomniany Europejski Ranking Innowacyjności jest przygotowywany na bazie chyba ponad 30 wskaźników. Patrzymy na poszczególne wskaźniki, jak one wyglądają i jaki jest postęp albo niepostęp, niestety. I nie ma co ukrywać, że... Na pewno chcielibyśmy, żeby pozycja Polski rosła w tym rankingu

innowacyjności, tym i każdym innym, ale to się szybko nie dzieje. Zajmujemy od wielu lat mniej więcej to samo miejsce, natomiast to, co jest pozytywnym zjawiskiem to trend, to znaczy szybciej zmniejszamy dystans do... Szybciej rośnie poziom innowacyjności w Polsce niż w całej Unii Europejskiej, to znaczy, że ten dystans zmniejszamy, ale tempo mogłoby być zdecydowanie lepsze.

Są takie wskaźniki, które ładnie rosną, np. wydatki na badania i rozwój – to akurat program FENG ma bezpośrednio wpływ na tego typu wydatki. Drugi czynnik to ulga na badania i rozwój dla przedsiębiorców, bo niewątpliwie wpływa na ten wskaźnik. W statystyce jest to widoczne, on sukcesywnie rośnie, ale w dalszym ciągu jest poniżej średniej dla Unii Europejskiej, więc trzeba cały czas go obserwować i robić wszystko, żeby te wydatki na badania i rozwój w dalszym ciągu rosły, co będzie coraz trudniejsze w sytuacji gospodarczej, takiej, jaka jest, i przy oszczędnościach, które będą generowane.

Są wskaźniki, które nie napawają optymizmem i niestety głównym obszarem, gdzie wciąż jest przestrzeń do poprawy, jest transfer technologii, czyli współpraca nauki z biznesem. Mimo podejmowanych licznych działań ze strony nauki i ze strony biznesu jest to w dalszym ciągu nasza słaba strona, której na pewno trzeba się przyjrzeć – co jeszcze można zmienić, co usprawnić, żeby ten transfer wyglądał lepiej.

W innych rankingach sytuacja jest podobna. W Globalnym Indeksie Innowacyjności zmieniamy miejsce czasami parę oczek do przodu, czasami parę oczek w tył, ale konkluzje są podobne.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Dziękuję bardzo.

Państwo posłowie może chcieliby jeszcze zadać jakieś pytania? Szanowni goście?

W takim układzie zamykamy dyskusję. Dziękuję bardzo państwu za przygotowane materiały i tutaj jest też prośba ze strony posłów – czy takie informacje mogliby państwo przesłać członkom podkomisji? Bo myślę, że będą przydatne w dalszych pracach.

Przechodzimy teraz do drugiego punktu, czyli stworzenia planu pracy do końca tego roku.

Jeżeli państwo goście chcą opuścić posiedzenie, to spokojnie można wyjść, a goście, którzy chcieliby zostać, oczywiście mogą zostać.

Nie zostały zgłoszone żadne propozycje, więc mam pytanie – czy są jakieś inne propozycje tematów do planu pracy podkomisji, bo oczywiście przedstawię swoje, ale myślę, żeby każdy zgłosił, i na tej podstawie stworzymy plan pracy do grudnia. Szczególnie w zakresie najbardziej interesujących dla was rzeczy.

Poseł Piotr Lachowicz (KO):

Prosiłbym może o rozważenie takiego punktu, jak omówienie spraw związanych z innowacjami w sektorze chemicznym. Być może moglibyśmy tutaj zaprosić pana doktora Zielińskiego, przedstawicieli Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego, ponieważ w tej chwili jest dosyć trudna sytuacja i to nie jeśli chodzi o ceny energii, ale właśnie o innowacyjność, o konkurencyjność – na różnych płaszczyznach w tej dziedzinie.

I drugi temat – niektóre firmy mi zasygnalizowały – to jest rozwój innowacji w elektromobilności.

Takie są moje propozycje.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

OK, dobrze. Jak dla mnie jest OK. Ale to na jednej?

Poseł Piotr Lachowicz (KO):

Nie, na dwóch osobnych. Postaramy się dotrzeć do przedstawicieli i...

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Dobrze.

Proszę, pani poseł.

Poseł Magdalena Filipek-Sobczak (PiS):

Chciałabym prosić, żebyśmy przynajmniej raz w roku, ewentualnie dwa razy w roku, jeżeli nam się uda, prosili Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej o to, żeby przedstawiało nam informacje o wykorzystaniu środków z funduszy unijnych z podziałem

na poszczególne województwa, a także żeby nam wskazywało poziom realizowanych projektów właśnie z zakresu wprowadzenia innowacji w przedsiębiorstwach. Tak żebyśmy po prostu widzieli, jak to wygląda w tym obszarze w poszczególnych obszarach Polski – żebyśmy mieli taki obraz rozwoju gospodarczego naszego kraju. Oczywiście wiemy, że Polska Wschodnia często jest w ogonie, niemniej jednak... Pochodzę z województwa lubelskiego i bardzo mnie interesuje poziom zarówno realizacji tych projektów innowacyjnych na poziomie województwa... Oczywiście można sobie takie informacje zgromadzić właśnie z poziomu czy to programów regionalnych... Jednak tutaj z poziomu ministerstwa będzie to bardziej widoczne, więc taki postulat, żebyśmy ewentualnie raz w roku mieli przedstawione takie dane. Tym bardziej że ministerstwo realizuje takie zadania, że pod koniec roku zbiera te informacje i też przedstawia, i oczywiście monitoruje wydatkowanie środków, wprowadzanie poszczególnych czy to innowacji, czy wzrost konkurencyjności w przedsiębiorstwach itd.

Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Może dokończymy plan pracy, a tutaj, jak nie będzie sprzeciwu, myślę, że możemy podjąć decyzję, żeby takie informacje raz w roku były przedstawiane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Poseł Dorota Marek (KO):

Przepraszam, pani przewodnicząca, myślę, że jeżeli już, to oczywiście z podziałem na sektor mikro, MŚP...

Poseł Magdalena Filipek-Sobczak (PiS):

Tak, oczywiście.

Poseł Dorota Marek (KO):

Żebyśmy widzieli, czy wzrost dotyczy tylko dużych przedsiębiorstw i jak w stosunku do tego mają się małe firmy. Ponieważ myślę, że u nich jest chyba najtrudniej, a przedsiębiorczością sektora MSP Polska stoi, bo 48–49% PKB wytwarza sektor MŚP i jednoosobowych działalności.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Super. Dziękuję.

Chciałabym jeszcze zgłosić... Zaraz do tego przejdziemy. Chciałabym jeszcze zgłosić tematy do planu pracy. Po pierwsze informacje o unijnych formach wsparcia na rzecz wzrostu poziomu innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki. To poniekąd dzisiaj trochę było poruszone, natomiast fajnie byłoby, żeby były przedstawione również efekty tych programów. Jeżeli uda się, można coś takiego zrobić po prostu na koniec.

Na pewno też chciałabym uzyskać informacje od ministerstwa w zakresie współpracy polskich uczelni z biznesem, rozwoju na przestrzeni lat z punktu widzenia ostatniej perspektywy unijnej oraz informacje, jak planowane jest zwiększenie tej współpracy nauki z biznesem, bo myślę, że dzisiaj dostaliśmy sporo informacji w tym zakresie i akurat w Polsce to jest bolączka.

I właśnie à propos przemysłu chemicznego i tego, że mieliśmy ostatnio spotkanie, pomyślałam, że warto byłoby, żeby ministerstwa przedstawiły nam informacje w zakresie wsparcia polskich przedsiębiorców w transformacji energetycznej, zazielenieniu ze względu na to, że zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki to jest też zmniejszenie kosztów. W tym momencie te najbardziej energochłonne branże mają gigantyczny problem z rentownością czy utrzymaniem się na rynku, więc myślę, że największe wyzwanie na najbliższe lata to jest transformacja energetyczna i że zachęcanie przedsiębiorców do tego, żeby korzystali z takiego wsparcia jest konieczne.

Dodatkowo chciałabym poprosić o informacje w zakresie wsparcia nowych technologii, w tym przemysłu kreatywnego i branży gamingowej. One znajdują się na ten moment, z tego, co pamiętam, albo w Ministerstwie Cyfryzacji – część środków, a część środków jest w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, więc też chcielibyśmy poprosić je o przedstawienie takich informacji.

I co chciałabym troszkę zmienić – to, że poza zaproszeniem ministrów, którzy przedstawiają nam informacje, warto byłoby zaprosić największe organizacje z branż.

Sekretarz Komisji Katarzyna Gadecka:

Są zapraszane. Za każdym razem.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Jasne.

Aby skonfrontowały formy wsparcia, które były przez ostatnie lata realizowane, z tym, czy to aby na pewno było im potrzebne i czy aby na pewno służyło rozwojowi tej branży, i ewentualnie, jakie mają propozycje zmian tego wsparcia. Oczywiście zawsze są zapraszani, ale tutaj postaramy się troszkę skutecznie, żeby te osoby były.

Myślę też, że możemy zrobić kilka wyjazdowych posiedzeń podkomisji, na przykład na uczelniach w Polsce, gdzie po prostu zobaczymy, jak faktycznie wygląda ta współpraca nauki z biznesem i czego w sumie te instytucje najbardziej potrzebują, jakie wsparcie byłoby im na rękę.

Z mojej strony to tyle. Zrobiłabym tak, że po prostu na początku września...

Mamy jeszcze z poprzedniego planu pracy jakieś punkty do zrobienia?

Sekretarz Komisji Katarzyna Gadecka:

Nie, chyba wszystkie są już zrobione. Dziś był ostatni.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

To od czego chcemy zacząć?

Poseł Piotr Lachowicz (KO):

Jak zadecydujesz. Bo ja we wrześniu będę miał...

Poseł Dorota Marek (KO):

Jeżeli zaczęlibyśmy od tego ostatniego punktu, który pani przewodnicząca przedstawiła, czyli współpraca z uczelniami, to wtedy pojawiają nam się informacje, jakie podmioty współpracowały, czyli mamy bazę do zaproszenia i sprawdzania kolejnych działań. Myślę, że to też trzeba będzie przyspieszyć – nowy plan pracy na kolejny rok czy zmiany w kolejnych latach, w jakich obszarach jeszcze dofinansowania czy współpraca w zakresie tworzenia innowacji... Im szybciej nam się uda wypracować taki plan, tym łatwiej będzie go wdrożyć na kolejne lata. Ale wydaje mi się, że właśnie ta wizyta otwierałaby nam ścieżkę, jak dalej, bo widzielibyśmy, jak wygląda ta współpraca, prawda? I pozyskalibyśmy informacje o podmiotach, które współpracowały – czy to jest mały, czy średni, czy duży biznes. Tak uważam.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Zrobiłabym w ten sposób, że na najbliższe posiedzenie podkomisji, na pierwsze posiedzenie Sejmu po wakacjach, musimy wybrać jakiś temat i możemy wrzucić tę informację o współpracy polskich uczelni z biznesem i rozwoju na przestrzeni lat. I najpierw ministerstwo przedstawi nam informację, a potem wybierzemy uczelnię, do której pojedziemy.

Poseł Magdalena Filipek-Sobczak (PiS):

Tak. Właśnie taką formułę też chciałam zaproponować, żeby to Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej nam wskazało te podmioty, które może najskuteczniej współpracują z uczelniami, i wtedy będziemy już znali kierunek, będziemy mogli wybrać tę uczelnię.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Bo nie zaczniemy roku od wyjazdowego posiedzenia podkomisji...

Poseł Magdalena Filipek-Sobczak (PiS):

Dokładnie.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

I myślę, że wtedy warto byłoby się zastanowić, dokąd chcemy jechać, nie?

Poseł Dorota Marek (KO):

To był skrót myślowy, oczywiście, ale efekt ten sam.

Posel Magdalena Filipek-Sobczak (PiS):

Jeszcze tylko chciałabym podpytać. Ponieważ faktycznie zabrakło mi w dzisiejszej prezentacji tych efektów i tutaj pani dyrektor wspomniała o tym, że efekty będziemy mieli, jak zakończy się okres programowania, czyli zakończą się też te projekty, które są realizowane już w ramach kosztów własnych przedsiębiorców. Niemniej jednak są takie obszary, które mnie bardzo interesują, na przykład chciałabym wiedzieć... I moglibyśmy też ten temat poruszyć, bo internacjonalizacja to jest oczywiście bardzo ważny temat. Przedsiębiorcy wyjeżdżają poza granice swojego kraju, poza granice Polski, przedstawiają swoją ofertę i interesuje mnie też efekt tych wyjazdów, tych misji gospodarczych, które są realizowane, i zastanawiam się, czy taki temat moglibyśmy podjąć. Bo te wyjazdy, one oczywiście służą również wymianie doświadczeń, często też rodzą się z takich wyjazdów nowe pomysły, co oczywiście przyczynia się do wzrostu innowacyjności, konkurencyjności w przedsiębiorstwach. I myślę, że akurat takie badania ministerstwo powinno prowadzić albo przynajmniej zbierać jakieś informacje z obszarów, które są przedstawiane, i może ten temat też moglibyśmy poruszyć, żeby zobaczyć, jakie branże najczęściej korzystają z takich projektów, które dotyczą internacjonalizacji. Bo przecież w każdej perspektywie finansowej, od początku, od 2007 r., ten obszar jest wspierany. Z tego, co pamiętam, dotąd formą wsparcia była dotacja, czyli widać tę potrzebę. Myślę, że w tej perspektywie również dotacja została zachowana, czyli widać, że przedsiębiorcy po prostu chętnie korzystają z tych projektów.

Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Super. Dziękuję bardzo.

Nie chcielibyśmy robić w tym momencie planu pracy, bo nie wiemy jeszcze, co w którym momencie chcielibyśmy robić we wrześniu.

Sekretarz Komisji Katarzyna Gadecka:

Plan pracy może być ogólny, a będziemy zwoływać na bieżąco.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Jasne. Jakby mogli państwo to spisać i nam przekazać, i we wrześniu...

Sekretarz Komisji Katarzyna Gadecka:

Poproszę na piśmie – te karteczki, co tam państwo mają. Widzę, że...

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Słucham?

Sekretarz Komisji Katarzyna Gadecka:

To, co na piśmie państwo mają, poprosimy. To, co pani poseł miała – coś na piśmie.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Jasne.

Posel Piotr Lachowicz (KO):

Prześlemy.

Przewodnicząca poseł Weronika Smarduch (KO):

Zacniemy od tej współpracy uczelni z biznesem. Myślę, że to zagadnienie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw też jest bardzo ważne, i we wrześniu ułożymy sobie, jak to zaplanować w czasie do końca grudnia, dobra? Super. Dziękuję bardzo.

Jak rozumiem, cała podkomisja chciałaby dostać co najmniej raz w roku tę informację z wykorzystania środków unijnych i z efektów tych prac. Dobrze. Super. Dziękuję bardzo.

Zamykam posiedzenie podkomisji.